

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXV.)

A' TS. ÉS KIR. FELSÉG' REGTELMÉVEL

Indult BÉTSBÖL Pénteken 29. Aprilisbenn. 1796.

O l o f z O r f z á g.

A' múlt ujjságunkbann azokat a' hadi-történeteket irtuk vólt meg, a' mellyek a' Bétsi Udvari hír adás fzerént Április 12-dikéig történtek a' Genuai tsatázó mezökönn. A' leg utóbbi Udvari hír-adás most, Április 16-dikáig terjed, és ez a' foglalattya: —,

„Az ellenség, a' melly mértékben az ő Olosz országi seregei, a' segítségére érkező csoportok által nevedtek, ahoz képpest egészsz erővel és igyekezettel meg-tett minden probákat és mozdulásokat, hogy a' maga már előre ki-nyilatkoztatott tzeljät elérhesse. A' tzelja abbol állott, hogy bálrol Cevá-

M m

hoz, és jobbról *Bochetti*ához elő-nyomúljon, 's-közön-ségesen, ezeket a' vidékeket el-foglalja. —

„Április' 12-dikénn, mint már közelébből is említettett, a' Ts. Királyi seregek a' F. M. Lajtnánt *Gr. Argenteau* és Gen. Major *Rukavina* vezérléseik alatt, az ellenségnek nagyobb ereje által *Baretto*hoz visszsa-nyomattatván, az utánn mind F. M. L. *Argenteau*, mind pedig Oberster *Vukasovics* segítséget kaptak olyan rendeléssel, hogy a' *Degoi* posztot a' leg végső álhatatofsággal oltalmazzák, *Sasellonál* pedig *Demonstratziókat* (fenyegetődző mozgásokat) tegyenek az ellenség ellen. — Az ellenség azonban 12-dikbenn *Pentinorcáig*, 13-dikbenn pedig egész *Degóig* elő-nyomult; és ezenn posztunkat már ekkor minden felölről fenyegette. — 14-dikbenn ugyan, ujja visszsa takaródott *Cairohoz*: de; a' mint az utánn ki-világosodott a' dolog, tsak azért, hogy több seregeket vegyen magához; a' mint-hogy ezt meg is tselekedvén, mindgyár az utánn 3 olztállatokban és sok ágyukkal esmét elő rukkolt *Degó* mellé. —

„Az itt álló Ts. Királyi seregek ugyan, az ellenségnek leg rend-kivül-valóbb méreggel ellenek tétetett probáit, néhány ízben visszsa-verték; Oberster *Vukasovics* az ellenség' szárnyára *Sasello* felölréá ütött; az ellenséges csoportokat egy hegyről a' másra egymás-utánn egész *Degó*nn tul visszsa kergette; már 500 Frantziák és ágyuk is fogattattak vólt el: hanem, mivel az ellenség, mind ujjabb meg ujjabb csoportokat állított segítségül elő, a' F. M. L. *Argenteau*' vezérlése alatt lévő seregek pedig minden oldalrol nyomattattak, a' miéink végre magokat ez szerezént *Terzohoz* visszsa vonni kéntelenek vóltak. —

„Ezenn időbeenn és környülállások között, a' *Piemonti* Királyi sereggel egyesülve lévő Ts. K. seregekre is reájok ütött az ellenség: és, a' *Gyulai*' *Volontér* sereginek egy részével és egy *Piemonti* *Granatéros* *Batalionnal* a' *Cosseriai* posztonn álló F. M. Lajtnánt *Proverát*, nagy hévséggel és sokkal nagyobb számmal meg-támadván, ezenn posztunkonn, a' vitéz ellent-állás mellett is, erőt tudott venni.

„Hasonló módonn erőt vett egy más, a' mi-

énknél nagyobb számú ellenséges tsoport, a' melly a' *Calisanó* völgyinn nyomult elő, *St. Giovanni - Muraldo* nevé posztunkon, és ugyan ez a' tsoport az után a' *Stanaró* völgyinn is elő-nyomulván, egy vakmerő viadal után, illy módon a' *Battifolló* posztunkat is magáévé tette.

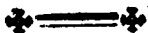
„Mikor Április' 16-dikán a' mi Comendérozó vezérünk, *Acqui* várofsábol ezenn hír-adását *Béts* felé meg-indította, még akkor a' miéinknek tulajdonképpen való vesztéseik nem tudattak: említett Vezérünk pedig ennek alkalmatofságával abbann foglatoskodott, hogy a' Ts. Királyi seregeknek szélső poszttyait, a' *Bochetta* és *Acqui* között lévő lineában rendelje-el; a' melly szélső posztok ezek lesznek: *Villa-Calde*, *Rossiglione*, *Ponzone*, *Mollare*, *Cremolino*, *Cartosio*, *Melazzo*, mellyek e'-szerént, a' Ts. Királyi seregeknek a' *Bochettán* fekvő bal szárnyát, azoknak *Acquinál* meg-állapodott jobb szárnyával, öfzfze-foglalják. „

* * *

A' több tudósításaink *Olorz* országból, régibb dolgokat foglalnak magokbann, mellyek közzül az említésre méltobbak ezek: —

A' *Piemonti* katonák egy *Frantzia* Kurirt fogtak-el, a' ki a' *Savojai* *Frantzia* seregek fő Vezéréntől *Kellermanntól* 's-több más *Savojai* *Frantzia* Generálisoktól, leveleket vitt *Nizzába* és a' *Génuai* tenger-partokra az ott lévő Vezerekhez, 's-nevezetesen Generál *Buonapartéhoz*. Ennek a' Kurirnak el-fogattatása után mindgyár néhány rend-beli Kurirok botsáttattak széllyel az Egyesült seregek' Vezéreikhez. —

A' *Sárdinai* Király meg-határozta magábann, hogy az idénn is meg-látogassa a' maga táborait. A' tzelja a' vólt, hogy *April. 11-dikénn* induljon-el *Turin*bol, és hogy előbször *Mondovi*, és *Ceva* felé vegye úttyát. — A' Király' tsatázó seregei ekkor tálybann három táborokra vóltanak oszolva; az egyik, mellynek a' *Montferáti* Királyi Princz rendeltetett vezéré-

vé, az *Aosta* völgyében; a' második pedig az *Aosta* Princz' vezérlése alatt, a' *Susa* völgyében felezi, *Kellermann* ellenn, a' *Savojával* határos *Piemonti* széleket. A' Ts. Királyi segítő tsoportokkal egyesülve lévő harmadik *Piemonti* tábor, a' mellyről feljebb szó volt, a' Generál *Colli* vezérlése alatt még ekkor *Ce-vánál* feküdt.

Április' 9-dike' tájján már 10 ezer fejből álló lóvas serege érkezett volt, a' *Szabad-Huszárokat* és *Lóvas Vadászokat* is ide számlálva, a' *Frantziáknak* a' *Génuai* tenger-partokra. *Albengánál* egy *réserva* *Frantzia* tábor, és a' *Frantzia* seregek' számára egy meg-lehetős kész pénz kassa is felezik. —

A' melly *officialis* hadi-híreket a' *Frantzia* Generálisok *Voltribol*, a' tsatázás el-kezdődésétől fogva, *Frantzia* Követhoz *Faipoulthoz* *Genua'* várofsába bé-küldöttek; ő azokat ott mindgyár nyomtatásbann mind ki-adatta.

A' *Génuai* kikötő-helybe két *Ánglus* hadi hajók érkeztek-bé, a' 3-dik is ezektől egy kis távolságra állapodott-meg. Ezek arra vagynak rendeltetve, hogy a' miénk által a' szározonn tétetendő próbáknak legyenek segítségül. — Egy más része még az *Ánglus* hajós seregnek, olly tzállal jelent-meg a' mint mondgyák a' szomszédbann, hogy, ha a' környülállások kívánándani fogják, mindgyár elő-evezhessenn a' segedelemre. — A' mint iratik, akkor szemléltettek az *Ánglus* hajók leg közelebb evezni a' *Génuai* partok mellett, a' midönn Április' 10-dikénn a' *Frantziák* *Voltri* mellöll el-nyomattattak volt. — *Gen. Beaulieu* és *Pittoni*, 10-dikbenn *Voltribann* voltak, és egy *Ánglus* Generálissal, a' ki az ő *Agamemnon* nevü hajójáról, a' *Frantziáknak* *Voltribol* való el-távazások után szállott volt ki a' partra, egy kis hadi tanátsot tartottak, 's-az után együtt ebédeltek. Ebéd után mindgyár az a' rendelés adatott-ki a' Ts. K. seregek között, hogy magokat *Voltribol* vonnyák viszlá; és a' hegyekre esmét mennyenek-fel. *Voltribann* tsak egy *Batalion* hagyatott ekkor hátra. — Ezekből úgy latni, hogy a' *Frantziák* a' 14-

diki vakmerő tsatára, nagy sebességgel a' miéink jobb szárnya ellen vonták volt s regeiket öfzfze.

Admirál Hood harmad-idénn egy *ça-ira* nevű 84 ágyus nagy Hadi hajót vett vólt el a' Frantziák-tól. Ez már jó ideje hogy a' *Mediterraneum* tengeren a' Frantziák ellen, a' több *Ánglus* hajókkal együtt teszi a' szolgálatot. Most azt írják felőlle, hogy Apr. 11-dikénn reggel, igen véletlenül meggyúlt légyen, és a' tűz olly hirtelen elborította, hogy az ő meg-oltatása senkinek eszibe sem juthatván, minden mestersége tsak a' vólt a' hajósoknak, hogy ötet a' többi hajék' sorából a' tengerbe beljebb tafzigálhassák, ne hogy tölle ezek is meggyuljanak. Ezenn tzejlokot el is írték, hanem a' *ça-ira* egézfzenn oda lett. — Honnét eredett a' gyuladás, nem tudatik.

Nem rég irtuk vólt, hogy az *Ánglusok* — és a' *Tunisi* tengeri-préda Fejedelem — között, egybe veszett légyen a' barátság; 's-hogy ez a' Fejedelem az *Ánglusok* ellen háborut indított légyen. Most azt olvassuk az *Olofz* levelekből, hogy egy *Tunisi* Követ Apr. 11-dikénn a' *Livornói* kikötő-helybe érkezvén, innen *Corsicába* fog evezni, és ott az *Ánglus* Vice-Király előtt a' minapi történetért panaszt tévén, meg fogja próbálni, ha az ujj tévejgésnek valahogy szép szerént elejit vehetné.

A' Frantzia Követ *Faipoult*, illyen szókkal köfzöntött-bé az első audentzia' alkalmatofságával, a' *Genuai* Dogéhoz: — „

„*Serenissime Doge!* —

„A' Frantzia Respublika-beli Bé-töltető Directorium éngem' valasztott-ki, hogy, mint tellyes hatalmu Minister, a' *Genuai* Respublikánál lakjak. Reám bízott a' Ser. Respublikát arról az eleven indulatrol bizonyofsá tenni, mellyel a' Frantzia Respublika, a' *Genuai* Nemzet' javához és bátorságához viseltetik. Ez a' hajlandóság tsak azonn két Nemzetek' egymáshoz való természeti és költsönös tífzeteinek a' következése, mellyek magokat, szabadságaiknak meg-szerzése' vagy visszanyerése' alkalmatofságával, vitézségeik és khatós tselekedeteik által, meg-

külömböztették. De más egyéb környüállások azok, a' mellyeknek meg-fontolása, örökös jó egyet-értésre gerjesztheti *Genuát* és *Frantzia* országot, p. o : az ő szomszédoságok, az ő lakosai' munkás szorgalmatossága, kereskedés- és Politika-beli ösi-rendtartásaik, s-végezetre *Genuának* fekvése, a' melly, a' mint egy felöll, ötet fel-osztani kívánó szomszédokkal úgy más felöll. *Frantzia* országgal határozódik, a' melly semmi hasznát nem láttya ezenn békelességes szomszédgya' kárával való nevedéséből. A' *Genuai* Nemzet tehát, a' *Frantzia* Nemzetnek állandó jó hajlandósága felöll bátorságos lehet, valamint szintén ennek is jussa vagy on azt kívánni *Genuától*, hogy a' hazájokhoz való hiteket meg-szegett *Frantziákat*, a' kik az egész föld' színénn a' meg-vettetésnek tárgyaivá lettek, a' kik hazájokból alacsony módonn el-futottak azért, hogy mindeneket az ellen fel-ingereljenek, ne oltalmazza. A' *Directorium* egészsz széle-hofszja szerént esmeri azt a' kötelelséget, mellyet tölle egy szabad, nemes indulatu, és nagy szivü *Nemzetnek* benne vetett bizodalma kíván; ő a' külső *Nemzetekkel* igazságosonn kíván bánni; a' *Követtségi* hivatalnak fundamentomává, az igazságot és egyenéséget akarja tenni; s-végre úgy gondolkodik, hogy az ő nagy és nemes indulattyához illendő dolog, nem csak *Frantzia* országnak javárol szorgalmatoskodni, hanem a' boldogságot az ő igaz barattyaira is ki-terjeszteni: a' kik is tehát ez után ő tölle, oltalmat és egyenéséget remélhetnek. „En pedig szerentsémnek tartom, *Követi* bizonyosság-leveletem, a' *Serrenissimus* *Dogénak* által adni &c.,,

S v é t z i a.

Itt egyszeribena mindenek hadi ábrázatba öltözének! (így írnak 3 *Stockholmi* levelek, a' mellyek mind hármann *Április*' 8-dikánn egyszerismind indultak-meg *Stockholmbol*.) Minden hadi *Dikasterium*-jaink leg nagyobb mozgásbann vagynak. A' *Pétersburgi* *Követüntől* egy *Kurir* érkezvén-meg, minden *Finnlándiai* *Svéd* feregek azonnal rendelést vettek, hogy *Finnlándiai* szélső erőlségünknél *Louisánál* gyüljenek özfze. Az itt mulató *Finnlándiai* minden tisztek, haladék nélkül *Regementtyeikhez* taka-

rodni, parantsolatot vettek. A' *Stockholmi* örző-sereg is rendelést vett az indulásra.

H e l v é t z i a.

A' külső levelekbenn arról volt mostanság emlékezet, hogy a' *Básel*benn mulató *Követ Barthelémy*, egy jelentést terjesztett légyen a' *Directorium*' rendeléséből a' *Báseli Canton*' Elölljárói' elibe. Ennek a' jelentésnek, és a' *Canton*' Elölljáróitól arra adatott feleletnek summás foglalattya, ez volt: „

Barthelémy, a' *Báseli Elölljárókhoz*: —

„Tudtával lévén az a' *Directorium*nak; — Hogy a' múlt esztendőbenn a' *Frantzia* határokra való ütésnek plánumbann volt légyen az, hogy a' *Princz Conde*' rendeléséből egy *Émigrans* sereg, előbb az úgy nevezett *Frickthal*bann öfzsze-gyülekezvén, innen a' *Báseli Canton*' földgyin, a' határos *Frantzia* vidékekre keréftül rontson; —

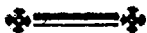
„Hogy ez a' plánum, a' helyett hogy el-enyé-
fzett volna, most ujja elő-vétetett, és az ő töké-
leteségre való vitetődésére, ujj kézületék tétet-
nek; —

„Hogy ezenn dolognak kézzel fogható ki-nyilatkozása, sok olyan *Helvétus* lakosoknak neveikkel és characterjeikkel együtt, a' kik a' két *Nemzetek* között olly régen fenn álló barátságna meg-rontására, ezt a' plánumot vétkes hevefséggel, credityeik és bé-folyásaik által is, elő segélleni igyekeztek, fzem előtt légyen; —

„Hogy a' *Frantzia Respublika*' baráttyaival itt, éppen olly hidegséggel bánik a' *Magistrátus*nak és a' lakosoknak egy része, mint a' millyen szeretettel az ellenséghez viseltetik, a' mellynek még pénzt szerezni is kész; —

„Hogy ezekhez képpest minden környülállások szerezni fel lehet tenni, hogy, ha az ellenség itt a' *Frantzia* országra való bé-ütést meg-probálná, 's-az által a' *Báseli Canton*' földgyinek neutralitását meg-rontaná, semmi hathatós ellent-állásra nem találna; —

„Hogy ekkor ezenn városnak *Kormány-széke*, a' neutralitásnak illy valóságos módonn lejendő meg-

bántatását, az ellent-állásra nem elégséges tulajdon gyengesége által fogná menteni, mellyel magát a' reá hároinolható következesek ellen bátorságba helyheztetné; — 's-hogy egy szóval a' *Báseli Cantor*-nak, a' mi a' jelen-lévő állapotot illeti, a' maga meg nem rontatható neutralitáfsa felöll, bizonyos zálloga nem látszik lenni: mind ezekre nézve — „

„Meg-gyözödve lévén a' *Directorium* a' felöll, hogy néki ezt a' bizontalan környülállást meg-szün-tetni, és azt tudni, hogy a' *Báseli Cantonnal* által-ellenben fekvő *Frantzia* határok, az ellenség' bé-ütésétől bátorságban lehetnek-e? tartozó kötelefsége: jelenti ezenn *Város' és Cantón' Elölljáróinak*, hogy, ha az ellenség, az által-ütésre tzelező készületeket tenni meg nem szünik, és ha az *Elölljárók* a' magok tulajdon földgyöknek oltalmazására, 's-a' neutrálitáshoz meg-kivántató betsületnek fenn-tartására, elégséges, hathatós, és nem gyanus eszközüet elő nem vesznek — ekkor a' *Directorium* olly eszközüket fog elő-venni, a' millyeneket a' környülállások, a' *Frantzia* határoknak minden meg-bántatások ellen való meg-oltalmazására, kivánni fognak, és a' melly történetbenn a' *Directorium* felelni kényszeriti a' *Báseli Magistrátust* mind azokrol a' veszedelmes következesekről, a' mellyeket akkor a' tsatázás maga után vonhat; — ezenn jelentés pedig, *officialiter* adódyék által a' *Báseli Kormány-széknek*, „

A' *Báseli Fő Tanáts' Felelete*, *Barthelémy Ur*
 & *Excellentziájához*: —

„Mi az *Ex.ád'* levelével együtt *Ápril. 5-dikénn*, vettük a' *Directorium*tol azt a' darab irást, a' melly úgy látszik, mint-ha tsak az ő *Protocollumá-ból* íródott volna ki. Mi el-halgattyuk ezt a' *szekatlan formálitást*, mert fel tehetni, hogy annak ilyen módonn való kezünkhöz lett izolgáltatása tsak *vi-gyázatlanságból* esett, 's-hogy a' *Directorium* tsak a' maga *Külső Ministere'* eszközüése által akarta nékünk a' maga végzésének resultátumát, tudunkra adadni. Hanem, ha a' *formalitáfsánn* az által-adás-módgyának meg-ütözhattünk: a' dolog maga még

jobbann el-bámithatott bennünket, a' mellyről feleletünknek hátra lévő része meg fogja Exc.ádat győzni. —

„A' Directorium azt jelenti nekünk, hogy az Emigránsok, a' mi földünkön való által-ütést forgatták elméjebenn. Minket nem illet azokat a' fundamentomokat kétségsbe hozni, a' mellyek a' Directoriumot erről meg-győzték: elégnek tartjuk csak azt meg-jegyezni, hogy ez a' projectoma az Emigránsoknak, minden táborozás' kezdetébenn hírlélődött, még sem lett belőlle egyszer is semmi. Nem lehetett-e' ez a' hír csak hadi mesteriség? E'-mellét azt is erősfithettyük, hogy, ha szintén lehetne is ennek a' veszedelemnek valami fundamentoma: de közel csak ugyan nintsen az. Az Emigránsok' serege távol vagyon a' mi határunktól; egy ilyen bé-ütésnek meg-probálására, nints elég erejek; és nem lehet észre venni, hogy annak végre-hajtására valami készületeket teunének. —

„A' mi azt illeti, hogy: vagyon-e' nekünk elég-séges kezefségünk a' felöll, hogy határjainkat meg-oltalmazhattjuk? azt feleljük: hogy ilyen kezefsége egy népnek sints. Ha a' hadakozó Hatalmafságoknak, minden váraik, seregeik, és minden ki-gondolható hadi készületeik nem lehetnek bizonyos kezefségek a' felöll, hogy földgyeikre bé-ütés nem esik: egy neutrális Státus annyival kevesebbé szerezheth és gyűjthet magának seregeket, a' mellyeknek mafsája úgy is talám csak a' gyanut nevelné inkább, mint a' bátorságot. A' költség pedig, mellyet azoknak tartása okozna, kivált a' mostani időbenn, feljül vagyon a' mi erőnkön. . . . De vagyon nekünk ezeknél bizonyosabb kezefségünk, ilyen p. o: a' hadakozó Hatalmafságoktól nekünk tétetettigéret; ilyen, a' Helvétzia-beli minden Kormányozó-fzékeknek az a' végzése, hogy az ő Öseiktől örökösített neutrálisitás mellöll el nem állanak; ilyen, a' mi szomszédainkal lévő minden egyezésünk; ilyen az a' szent igéret, a' mellyet a' Helvétziai népek, rész szerént egygyenn-egygyenn, rész szerént a' Diétánn tettek; ilyen kezesünk végezetre nekünk a' mi fekvésünk, a' mellyen való kerefsztül-rontás nagy veszedelmre va-

ló ki-tétetődés nélkül, a' Cantontól elő-vévetődő bõlts eszközökre nézve, nem meg-probáltatható, a' nélkül, hogy a' próbáló a' vizfsza-jöhetésről egész reménségit le ne tegye, mint-hogy az alatt a' Szövettséges Cántonoknak segitő seregei, a' mellyek mind a' neutralitás' meg-rontásáért bozfzút kívánának állani, mind pedig tartozó kötelefségeiknek tételébennigen erõs vallásuak, bizonyosonn meg-érkezének. . . . —

„A' Magisztrátusunk és Cantonunk ellen tett vádra azt mondhattuk: hogy egy ilyen dologbann egy ilyen tétovázó vádoltatás, példa nélkül való. Egy Republikábann a' Felség' erköltsi tulajdonsága, tsak a' Statu'-Tanátsából ki-jövõ végzések= és nem a' magános személyek vélekedéseik= által nyilatkozik-ki; és akar mitsodás legyen is ezenn utolsók között a' vélekedés-beli külömbség: még is örökké vagyon közöttök egy mindeneket meg-elözõ és közönséges hajlandóság, a' mi a' valóság és fundamentom: ez a' Haza-szeretet, 's-az arrol való közönséges és méjj meggyözõdés, hogy a' mi Politikai-lételünknek básiisa a' neutralitás. Ebben minden elme, minden Tanáts, és minden Kormány-szék, ugyan azonn-egy nállunk. Azt kívánnuk tehát a' Directoriumtól, hogy itt tsak a' Gyülést forgassa szemei előtt. Minket igafság, jó-akarát, és barátság által lehet meg-nyerni: a' tétovázó szemre-hányások és bizontalan gyanakodás, el-idegenitik sziveinket. Mi vólna az, ha ez a' gyanakodás, mint meg is lehet, tsak olyan emberek beadásánn fundálódna, a' kiket a' bozfzú-állás vagy telhetetlenség vesznek arra, hogy kitsibõl nagyot tsináljanak, hogy az ártatlan dõlgot fekete színbe öltöztessék, 's-hogy azokat, a' ki a' mi Politikai tselekedeteinket valóságos oldaljokrol akarnák le-irni, el-idegenittsék. —

„A' mi végezetre az elő-fordulható háborus történetek' roszzs következéseit illeti, mi tudgyuk azt, hogy a' Kormány-szék felelni tartozik az e'-félérõl, de úgy, ha szánt-szándékkal hibázik tartozó kötelefsége ellen. Mi azonbann, principiumjainkonn meg-nyugodva, és igafságos lépéseink felõll való

meg-gyözödesünkbe bizakodva, magunkra veszfzük ezt a' számolást. Mi, minden Tanatsáinkbann tsak azon-egygyek lévén, ilyen értelembe vettyük minden bizodalunkat nem tsak tulajdon erönkbe, hanem, és még sokkal inkább, a' *Helvétziai Szövetségnek* minden tagjaiba. Ez a' számolás soha meg nem retenthet másokat, hanem tsak azokat, a' kik a' két Nemzetek között néhány századoktól fogva fenn-álló köteleket széllyel szaggatván, fundamentómot vetnének azoknak a' szerentsétlenségeknék, a' mellyeknek ki-menetelét az inditókra nézve, az emberi elme előre fel nem számlálhattya. &c. ,,

F r a n t z i a O r s z á g.

Párisbol Ápril 12-dikénn: —

„A' *Pischegrü*' tiszteletére *Párisbann* az a' Belső Minister által Apr. 9-dikénn adatott vendégség igen pompás vala. Az asztal 60 fzemélyekre vólt terítettve, mellyhez a' Külső dolgokra ügyelő Ministériumnak minden tagjai, a' Republikának mind a' 7 Ministerei, az *Öt-százak és Vének*' Tanátsa-beli 2 Præsesekek, 's-több mások között, a' *Pischegrü*' helyibe a' *Rénusi* táborhoz fő Vezérré rendeltetett Generál *Mareau* is hivatalos vólt. A' jelen lévő véghetetlen nézők, mindnyájann *Pischegrü*re függesztették szemeiket. A' Belső-Minister, mint hál-gazda, szorgalmatosonn igyekezett minden módonn meg-éreztetni *Pischegrü*vel, hogy ez az egész pompa érte történyék. Az első pohar-el-közfönés is a' Minister' projectoma' szerént ez vólt; — „*annak az embernek egészségéért, a' kit Frantzia ország éppen olyan bizodalommal ki-állit baráttyai közzé is, mint ellenségei' elibe* „ . . . *Pischegrü* ebben a' vendégségben is jól ki-mutatta a' maga elméjének mindenütt egy-forma jelen valóságát: hangja, beszédgye, egy szóval minden maga-alkalmaztatása azt mutatták, hogy ő nem kevély, de nem is magát igen le-botsátó, hanem e'-kettők között egy közép útat tartani tudó betsülletes ember. Az elibe tétetett kérdésekre adott feleletei, helyyesek is, a' mellett a' curiosuskodókat is ki-elégittők vóltak,

Egyebek között arról is meg-kérdetttétvén p. o: mitso-dás vélekedés volt legyen a' *Roberspier* ideje alatt a' tábornál a' *Decemvir Saint-Just* maga-viseléről? — Ezt magatok meg-ítélhetitek (felel *Pishegrü*) a' következő történetből: — „Egy Generális azt kérte egy alkalmatósággal *St. Just*-ól, hogy adgyon neki egy fertály orányi audentziát. . . . Mit! egy fertálynyi audentziát (fel kiált *St. Just*); talám éppen egészszj Európát akarja Generális Uram özsze bekéltetni? „ — Az ebéd után következett concertbenn is *Pishegrü* volt a' tisztelet poltzánn. A' palota a' hol a' muzsika folyt, a' leg kedvellhetőbb izlésű ékekségekkel volt fel-készülve és pompásonn ki-világosítva. A' nevezetesebb beszélgetés a' jelen-lévők között, a' békeségről folyt. Azt mondgyák, hogy az ebéd felett is az egyik pohar el-köszönés, a' közönséges békeség felett traktálok' egészségekért esett; 's-vóltak az ebédkezők között, a' sikkik azt mondották, hogy éppen ilyen alkalmatósággal kellene a' békeséges Követnek Párisba bé-érkezni, a' midönn egyfzeribenn a' poharat kapván az ember, helybenn mindgyár ihatnék a' békeség eszközeinek egészségekért.

A' Tudományok és Mesterségek' Nemzeti Institutuma Apr. 4-dikénn tartotta Párisbann a' maga első közönséges ülését. A' régi Frantzia Királyok' *Louvre* nevű épülettyibenn az *Antikok*' (Régi ritkaságok') palotája volt a' gyülekezet' számára el-készítettve. A' Készület pompás, a' hely pedig tágos és igen szép volt. Körös-körül a' mult Század-beli nagy emberek mejj-képei szemléttettek. A' Directorium' tagjai minden Ministerektől és Követektől késértette, 4 órakor érkeztek-hé a' palotába, a' melly a' Tudományokat és Mesterségeket kedvellő afzszony és ferjfi személlyekkel el-telve volt. Az *Institutum*' tagjai, rend- és rang- tartás nélkül ültenek székeikbenn. . . . Az üléshez való kezdés után, leg előbb *Latourneur* a' Directorium' mostani Præsese tartott egy beszédet, a' mellybenn sok böltsefséggel vigasztalta a' Tudományok' és Mesterségek' kedvel-

íbit. Az Institutum' tagjainak (szívekre kötötte az Országlo-szek' nevébenn, hogy a' magok' szent helyeket soha többé a' *Vandalismus* által pufztává tétetödni, és ditsösfezes munkáikatfel prédaltani ne engedgyék: legyenek örökké ébrenn. Hitének le-tételével erősítette, hogy az undok Fejetlenség, a' maga vérengező dárdáját az *Apolló* Papjai 's-a' Muzsák ellen, többé fel-emelni nem fogja. Végezetre azoknak sir-halmaikonn, kiknek ujjító és jobbitó elmés találmányofságaiktól a' Világosodást, a' *Roberspier*' ország-lása-beli tyrannusfág meg-fosztotta, néhány keserves könyv-tseppeket, és gyászoló virágokat hullatván, ezzel beszédét bé-végezte. . . . *Letourneur* után az *Institutum*' tagjai közzü! egy néhányak, külömb-külobmb-féle matériákról díseráltak. — *Fourcroy* az ujj Puska-por' fel-találásáról olvasott, a' mellyel ezenn revolutzió alatt *Esionné*bann azok a' próbák tétettenek, mellyek annak a' híres *Chemikus*nak *Lavoisier*nek tsak nem az életibe kerültek. Ötet nem nevezte-ki ugyan név szerént *Fourcroy*, de tsak a' dolognak elő-hozása is keservesenn meg-ujjította minden jelen-lévök' elméjé-benn annak az embernek emlekezetit, a' ki a' *Roberspier*' véres *Tribunáljától* tsak 14 napot kívánt volna még az életre, hogy, Hazájára nézve abban az időbenn egy illy fontos találmánt, tökéletességre vihefsenn. — *Prony* a' Frantzia népnek ujj fel-számláltatását beszéllette elő, a' melly szerént a' régi Frantzia ország-bann találtató emberek' száma most 25 millió 600 ezer lélekre megyen. A' Föld felülete (*superficie*se), a' hol ezek laknak, 27 ezer négy-szegeletü olyan nagyságu mért-föld, a' millyen 25 telik 1 grádusból. Ehez képpest, elegyes-föld minden lélekre 4 *Jugerum*, szántható föld pedig 2 és 1/2 *Jugerum* esik. — *Lebreton* a' *Raynál*' ditséretire mondott egy beszédet, a' ki *Páris*nak szomszedságábann nem rég múlt-ki a' világból. — Püspök *Gregoire* azt mutogatta nagy enthusiasmusfal, mitsodás özfze-kaptsoló mértéknek kell fenn-állani a' Szabadság és Tudományok között. — Az ülés, igen közönséges figyelmetességet érdemlő *Chemiai* próba-tételek által végződött-be. *Fourcroy*

annak mütatta néhány példait, melly szörnyü erejü rugásokat lehetsen mesterség által tsinálni. Azt is mondotta, hogy: *valosággal az ember' birtokábann vagy on a' Menkönek egészsz fegyveres báza, 's-hogy az embernek tehetségébenn áll, ezt a' gollyobist, mellyenn lakik, széllyel hányatni és fel-égetni.* — Az ülés 4 oráig tartott, melly nem kevesebbé vólt a' Közönségre, mint az Institutumrá nézve interefsáns. — Némellyek különösnek írják lenni azt, hogy a' palotának minden szegeleteibenn *katona posztok* szemléltettek állani az egész ülés alatt. — A' *Non-ensröl* nem olvafsuk, hogy szó lett volna az élésbenn.

Charettéröl még a' következő Anecdotákat olvafsuk: — Ö örökké egy kitsi *fejzületet* hordozott magánál. — Gen. *Hedouville* Angers' várofsábann, *Charette'* előtt adta által *Adjutant Travótnak* a' *Brigadéros-Generálisi Diplomát.* Ennek alkalmatofságággal *Charette* maga is igen meg-ditsérte *Travót* jó katonaságárol. — *Travót* éppen akkor bökkent reá *Charettére* az ő el-fogásának alkalmatofságával, midönn ez, két hiv katonáitól vezetettve, el-lankadva, egy erdőböl ki-lépett. A' *Respnblikánusok* tüzet adtak — a' két *katona* egyfzeriben el-esett *Charette* mellett — *Charette* a' nagy lankattság miatt maga is közzikbe bukott azoknak. *Travót* ekkor maga oda futván, el-vette a' fegyvert *Charettétől*, így szolvánn hozzá: *te vagy-e' Charette?* — *En vagyok: hol a' Komendáns?* (felel *Charette*) — *Itt vagyok!* (mond *Travót*) — *Te vagy Travót* (felel esmet *Charette*), na jól van, már neked meg-adom magamat. &c.

A n g l i á.

Londonbol Apr. 8- és 12-dikénn: — „

„A' békefségnek reménsége itt el-enyéfszett; mellynek a' következő *Ministériális jelentések*, nyilvánságos bizonyságai: — „

„A' *Wickham Ur jelentése* *Barthelémi Urhoz: —*

„Alább írt, ő *Britanniai Felségének* a' *Helvétus Cántonoknál* lévő tellyes hatalmu *Ministere*, rendelést vett *Barthelémy Urnak* tudtára adni, hogy az ő

Udvara, Frantzia országnak a' békefség iránt való gondolkodása' módgyát, *Barthelémy* Ur által meg akarja tudni: mellyhez képpelt kéri az alább irt *Barthelémy* Urat, hogy, a' szükséges elő-kérdéseket meg-tndakolván, adgyon irásbann való feleleteket a' következő kérdésekre, u. m: — 1) Vagyon-e' Frantzia országban hajlandóság arra, hogy ő *Britanniai* Felségével 's Szövetségeseivel, a' közönséges békefségnek helyreállítására, illendő és igazságos fel-tételek alatt, Traktát kezdgyen, 's-hogy e'-végre egy olyan helyre, mellyet a' békellő Felek ez utánn meg fognának határozni, a' *Congressus* r, Ministerek küldödgyenek? — 2) Vagyon-e' Frantzia országnak az a' kézfsege, hogy a' békefséges közbenn-járásnak azokat a' közönséges fundamentomait, a' mellyekhez Frantzia országnak hajlandósága vagyon, az alább irtnak elibe terjefzfe, hogy azokat a' Király a' maga Szövetségeseivel együtt meg-vizsgálhassa: fel-vétetődhetnek-e' azok a' békefséges Trakta' elő-fundamentominak? — 3) Vagy pedig vagyon-e' Frantzia Országnak, a' közönséges békefségség' el-érésére valamely más útát javasolni, kívánsága? — Az alább irtnak tellyes hatalma vagyon, a' *Barthelémy* Urtol ezenn kérdésekre adándó feleletet, által venni, és a' maga Udvarához el-küldeni: de csak ugyan egyéb részben nintsen az alább-irtnak tellyeséggel semmi rendelése az iránt, hogy valami e'-féle színü traktálásba, magát továbbá belé botsáfsa. — Költ *Bernábann* Mártz. 8-dikánn, 1796. — *W. Wickham*.

Barthelémy Mártz. 26-dikánn felelt. — Az ő feleletinek vétele utánn, a' *Londonbann* lévő minden Külső Ministerekhez ilyen jelentést küldött Ápr. 10-dikénn az *Anglus* Országló-szék: — „

„A' *Londoni* Udvar vette a' maga Követtyétől *Helvétziából* a' választ azokra a' kérdésekre, a' mellyeket öly véggel küldött vólt ehez, hogy terjefzfe *Barthelémy* Ur' elibe., — „Az Udvar fájdalommal vette észre, hogy ennek a' válasznak hangja és tulajdonsága, a' benne lévő kívánságoknak természetete és szélefsége, és az a' mód, a' melly fzerént ezek elő adattatnak, melly felette távol légyenek a' békefséghez való hajlandóságtól., — „Ebbenn a' válaszbann nyilvánóságos jelentés

tétetik arról a' meg nem engedhető kívánságról; hogy Frantzia ország minden tartományokat, a' mellyekről már, *Frantzia Territoriumi* nevezet alatt, magának törvént tsinált, a' maga tulajdonának meg-tarthasson; 's-hogy semmi projectomokat, a' mellyek ezzel az ő kívánságával ellenkeznének, meg nem halgat; még pedig ezt valami belső regulációjira nézve akarja tselekedni, a' mellyek még minden más nemzetek előtt esmeretlenek. „ — „Valameddig ez a' gondolkodás' módgya a' Frantziáknál meg-áll: a' Királynak mind addig nem egyéb leszzen hátra, hanem, hogy ezt a' valamint igafságos, úgy szükséges hadakozást folytassa. „ — „Ha az ellenség 'kesség' sebb hajlandóságot fog ki-jelenteni, úgy ő Felsege is mindenkor hajlandó leszzen Szövetségelseivel együtt olyan eszközökhöz nyúlni, a' mellyek az igafságos, tisztességes, és állandó fel-tételek által helyre állitatható közönséges tsendefségnek meg-szerzésére, leg alkalmasabbak leszzen; | akar egy *Congressus* által, melly már olly gyakrann hasznos eszköze volt Europa' bétségének, akar az elő-fel-tételeknek mind két Fél-től különösönn réteendő meg-visgáltatások által, akar pedig más valamely részre hajlás nélkül való út és mód által, lehessenn ezt a' hasznos tzelt el-érni. — Költ Londonbann a' *Dovning* utzábann; Apr. 10-dikénn, 1796.,,

E r d é l y.

Kolosvárról Apr. 14-dikénn: — „

„Erdélyből kis Anglia, és városaiból kis Londonok akarnak lenni, ha így megy a' dolog. — Szébenben a' fő Postamesterhez *Martini*hez le-teszen a' napokbann egy *Szebeni* kereskedő 400 's-egy néhány aranyokat, hogy küldgye *Bukarest*be — a' pénz el-vész a' Posta-házból — a' dolog 'Törvény-szék' elibe került — ez azt ítélte, hogy vagy maga, vagy a' *Controllorja* fizesse meg — melly miá, a' mint mondgyák *confumdálván* magát — Uram ne vigy a' kísértetbe! — maga gyilkosja leve. —

„*Brásó*bann is éppennigy tselekvék, hónap leszzen egy hete, egy *Frantz* nevü Szász kereskedő, egyik az elsőbkek közzül. Ez talám a' *banke*rotizálástól félt.

„Esmet sok *Prikulics* Anecdóták keringenek széllyel, de már ezeket tsak költeményeknek lehet tartani, a' milyen költemény volt hitelesenn az is, a' melly a' XIII-dik *Merkur*' 323-dik lapján olvastatott.